

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 1085

BRIEF VAN DE MINISTER VAN KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 september 2024

Bijgevoegd vindt u de Geannoteerde Agenda voor de formele Energieraad in Luxemburg van 15 oktober a.s. Specifiek wil ik tijdens de formele Energieraad aandacht vragen voor toename in de import van Russische LNG, mogelijk ten gevolge van het 14e sanctiepakket. In deze Geannoteerde Agenda licht ik dit toe.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
S.T.M. Hermans

Geannoteerde Agenda formele Energieraad 15 oktober 2024

Op 15 oktober 2024 vindt de formele Energieraad in Luxemburg plaats. De Raad zal in het teken staan van REPowerEU en specifiek leveringszekerheid en de verdere afbouw van import van Russische fossiele brandstoffen. Op het moment van schrijven is de precieze agenda nog niet vastgesteld, maar tijdens deze Raad zal ik aandacht vragen voor de hierna genoemde ontwikkelingen op het gebied van Russische LNG-import. Daarnaast lijkt het erop dat het recent gepubliceerde rapport van Mario Draghi onderdeel zal zijn van een beleidsdiscussie. Ik zal mogelijk ook, conform het eerder gepubliceerde non-paper, aandacht vragen voor verdere harmonisatie van nettarieven ten behoeve van het level playing field en elektriciteitsprijzen in de EU.¹ Op dit moment werkt het kabinet nog aan een eerste appreciatie van dit rapport dat de Kamer zo spoedig mogelijk na de Raad voor Concurrentievermogen (van 26 september a.s.) zal ontvangen.

REPowerEU

Het REPowerEU pakket is een Europees energiepakket dat als doelstellingen heeft de energietransitie te versnellen, energiebronnen en energiebetrekkingen te diversifiëren, in stand houden van de leveringszekerheid en import van Russische fossiele brandstoffen verder af te bouwen. De Kamer heeft na publicatie van het REPowerEU-pakket in 2022 een appreciatie ontvangen. Deze doelstellingen zijn geïntegreerd in Europese regelgeving. Het gaat dan onder meer om regelgeving ter bevordering hernieuwbare energie (RED), ter bevordering van energiebesparing (EED) en verdere integratie en bestending van de gas- en waterstofmarkt (decarbonisatiepakket).² In dit decarbonisatiepakket zijn elementen overgenomen uit de tijdelijke noodverordeningen die in 2022 zijn aangenomen om schokken in de energievoorziening op te vangen.

Voor de nieuwe Europese Commissie wordt met name de uitvoering van deze regelgeving belangrijk. Het is van groot belang om aandacht te hebben voor het wegnemen van belemmeringen voor de uitvoering van de transitie, zoals lange procedures rond vergunningverlening. Tijdens de Energieraad van 30 mei jl. heeft Nederland opgeroepen om gezamenlijk te werken aan een uitvoeringsagenda voor de energietransitie om de gezamenlijke doelen van de Green Deal en REPowerEU te bereiken, conform de eerder met de Kamer gecommuniceerde prioriteiten.³

Leveringszekerheid en import Russische LNG

Op 10 september jl. heb ik, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp, vragen beantwoord van de leden Bontenbal, Boswijk, Paternotte en Roodekerk over de stijgende invoer van Russisch gas naar de Europese Unie. In deze beantwoording heb ik toegelicht dat de import van Russisch gas naar de Europese Unie in de eerste helft van 2024 licht is toegenomen en dat het kabinet zich daarom actief inzet voor maatregelen in EU-verband voor het terugdringen van de import van Russisch gas naar nul. Dit als uitvoering van het hierboven genoemde REPowerEU-pakket, waarmee alle lidstaten zich hebben geëngaat aan het doel om uiterlijk in 2027 Russische fossiele energie volledig uit te faseren.

¹ Kamerstuk 21 501-33, nr. 1060

² Kamerstuk 22 112, nr. 3438

³ Kamerstuk 21 501-33, nr. 1075

In aanvulling hierop informeer ik de Kamer over de nieuwe ontwikkeling dat de import van Russisch LNG in Nederland via de GATE Terminal in Rotterdam in het derde kwartaal van 2024 is gestegen, zo blijkt uit informatie die GATE Terminal B.V. met het Ministerie van Klimaat en Groene Groei heeft gedeeld. In de maanden juli, augustus en waarschijnlijk ook september, zijn er twee Russische LNG-carriers per maand aangeland. Dit is een stijging ten opzichte van de stabiele stroom van gemiddeld één Russische LNG-carrier per maand die we sinds medio 2022 tot en met het tweede kwartaal van 2024 hebben gezien.⁴ Deze ontwikkeling hangt mogelijk samen met het 14e sanctiepakket dat deze zomer is vastgesteld. Dit sanctiepakket introduceert voor het eerst sancties gericht op Russisch LNG. Specifiek wordt als hoofdregel de overslag van Russisch LNG naar landen buiten de EU verboden. De import van Russisch LNG in de EU is niet gesanctioneerd. Als gevolg van het verbod op overslag verleggen LNG-stromen zich. LNG dat voorheen door partijen werd overgeslagen en getransporteerd naar elders in de wereld wordt nu mogelijk (alsnog) geïmporteerd door partijen die in de EU beschikken over LNG-importcapaciteit. Dit lijkt nu in Nederland het geval te zijn en waarschijnlijk ook elders in de EU. Nederland heeft eerder aangegeven op een verantwoorde wijze Russische gasimport af te bouwen en deze ontwikkeling is daarom zorgelijk en onwenselijk.

Het is in dit verband overigens goed om op te merken dat deze ontwikkeling weliswaar leidt tot meer Russisch LNG in de EU (omdat het gaat om verandering in transport-routes van nog steeds dezelfde hoeveelheid LNG), maar dat het zeer waarschijnlijk niet leidt tot meer inkomsten voor de Russische Federatie. Nederland blijft uiteraard, in EU-verband, werken aan de verdere uitfasering van Russische fossiele brandstoffen.

Zoals ook toegelicht in de antwoorden op voornoemde Kamervragen, vindt de import van Russisch LNG via de GATE Terminal plaats op basis van bestaande contracten uit het verleden. Momenteel bestaat nog geen EU-sanctiemaatregel die de import op basis van dergelijke contracten verbiedt. Nederland neemt hier consequent de positie in dat het sancties kan steunen, mits geen sprake is van onaanvaardbare gevolgen voor de EU gasleveringszekerheid. Een aanpak op Europees niveau is daarom cruciaal. De Europese Commissie moet zich in dit verband uitspreken of Nederland de import zou kunnen inperken op basis van de nieuwe bepaling uit Verordening (EU) 2024/1789 (in het decarbonisatiepakket) die individuele lidstaten onder strenge voorwaarden de mogelijkheid geeft om tijdelijke maatregelen te treffen om de aanvoer van Russisch gas te beperken.⁵ Tevens zijn er geen andere mogelijkheden waar wij private contracten kunnen ontbinden zonder dat hier een sanctieregel vanuit de Europese Commissie op toegepast wordt.

Deze ontwikkelingen onderstrepen de noodzaak een duidelijke invulling te krijgen van de door de Europese Commissie geboden ruimte die individuele lidstaten krijgen om maatregelen te treffen. Deze invulling moet dit najaar landen in de REPowerEU routekaart waar de Commissie, mede op verzoek van Nederland, aan werkt. Deze inzet in EU-verband is belangrijk omdat maatregelen alleen effectief zijn als ze op EU-niveau worden genomen. Nederland heeft daarnaast alle maatregelen voor de beperking van Russisch gas die zij kon nemen al genomen. Bij aanpak op EU-niveau kan ook worden bewaakt dat maatregelen geen onaanvaardbare gevolgen hebben voor de EU-leveringszekerheid. Duidelijkheid

⁴ In 2023 was de totale omvang van de import van Russisch LNG ca. 10 TWh (ca. 1 miljard m³), oftewel ca. 3% van het binnenlandse verbruik. Zie de antwoorden van 10 juli 2024 op Kamervragen van het lid Eerdmans, Aanhangsel Handelingen II 2023/24, nr. 2462

⁵ Kamerstuk 29 023, nr. 494.

in de routekaart is voor Nederland ook essentieel omdat Nederland, als land dat zich consequent hard maakt voor uitfasering van Russisch gas, alle maatregelen voor de beperking van Russisch gas die het kon nemen binnen de huidige kaders al heeft genomen. We hebben duidelijkheid nodig van de Europese Commissie om aanvullende maatregelen te treffen.

Hoewel sanctiepakketten in Europees verband opgesteld worden in de Europese Raad, is de Energieraad een belangrijk platform om met mijn collega-Ministers op te blijven roepen tot de verdere afbouw van Russische fossiele brandstoffen. Op 19 september jl. heeft in voorbereiding op de Energieraad een hoogambtelijke werkgroep van lidstaten over REPowerEU plaatsgevonden. Ook daar heeft Nederland aandacht gevraagd voor de stijgende import en onderstreept Nederland de noodzaak voor een duidelijke effectieve gezamenlijke aanpak. Tijdens deze bijeenkomst bleek wederom grote eensgezindheid tussen de lidstaten te bestaan over de noodzaak de import van Russische energie verder af te bouwen. Tijdens de Energieraad zal hier verder over gesproken worden en zal ik namens het Kabinet blijven benadrukken dat een snelle afbouw van de import van Russische fossiele energie een topprioriteit blijft.